

#OdkrywamyPodlaskieGminy – Dobrzyniewo Duże

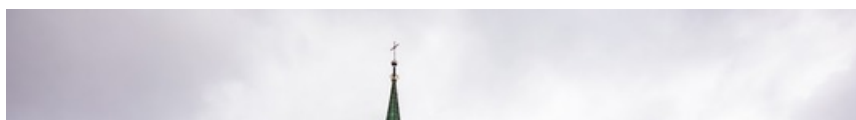
Na facebookowym profilu Województwa Podlaskiego trwa akcja #OdkrywamyPodlaskieGminy. Co tydzień przedstawiamy jedną z gmin. Tym razem zapraszamy do gminy Dobrzyniewo Duże.

Gmina Dobrzyniewo Duże znajduje się w centralnej części województwa podlaskiego w obrębie powiatu białostockiego. Jej obszar zajmuje powierzchnię ok. 161 km kw. Graniczy z sześcioma gminami: od wschodu z gminą Wasilków, od południowego wschodu z miastem Białystok, do południa z gminą Choroszcz, od zachodu z gminami Krypno i Tykocin, od północnego-wschodu z gminą Czarna Białostocka.

Położona jest w regionach Wysoczyzny Białostockiej oraz Doliny Narwi. Gminę uzupełnia 26 wsi, które tworzą następujące sołectwa: Bohdan, Borsukówka, Chraboły, Dobrzyniewo Duże, Dobrzyniewo Fabryczne, Dobrzyniewo Kościelne, Fasty, Gniła, Jaworówka, Kobuzie, Kopisk, Kozińce, Krynice, Kulikówka, Leńce, Letniki, Nowe Aleksandrowo, Nowosiółki, Obrubniki, Ogrodniki, Podleńce, Pogorzałki, Ponikła, Rybaki, Szaciły, Zalesie.

Pierwsze osadnictwo na ziemiach należących obecnie do gminy Dobrzyniewo Duże sięga jeszcze okresu X wieku. Gdy pod koniec czternastego stulecia Królestwo Polskie zawarło unię z Wielkim Księstwem Litewskim, a Dobrzyniewo znajdowało się pod władaniem Litwy polscy władcy i litewscy książęta urządzali na terenie puszczy polowania. Żeby uchronić uczestników polowań przed watahami wilków zbudowano u ujścia rzeczki Sokołdki Małej do Supraśli wielkie okoły dla koni. Dziś są to pola wsi Sochonie. Pod koniec XV wieku strzegła tych okolic rodzina Dobrzyniewskich herbu Ciołek, a w 1519 roku, kiedy Mikołaj Radziwiłł fundował kościół dobrzyniewski, byli już wymieniani: Łukasz i Waśko Dobrzyniewscy. Ich pierwotna osada obok okolic nazywana była Sokołdką.

Nowopowstała parafia miała granice naturalne: od południa rzeka Supraśl, od zachodu rzeka Narew, od północy Kulikówka a od wschodu granica Wielkiego Księstwa Litewskiego.

Po ufundowaniu kościoła w Dobrzyniewie Radziwiłłowie rozpoczęli zakładanie wsi na terenie utworzonej parafii dobrzyniewskiej. Najpierw Łukasz Dobrzyniewski założył Dobrzyniewo Wielkie obejmujące 100 włók. Obejmowało ono ziemie późniejszych wsi: Dobrzyniewo Poświętne, Letniki, Krynice i Dwór Dobrzyniewski. Tytułem zapłaty za działalność osadniczą Łukasz będący wójtem otrzymał 10 włók ziemi (165 ha). Na niej założył wieś, która została nazwana od imienia jego syna Jerzego - Jurowcami.

Król Polski Zygmunt August uporządkował osadnictwo na ziemiach parafii dobrzyniewskiej i w latach 1554-1559 wymierzył nowe granice wsi.

Mieszkańcy ziemi dobrzynieckiej przez wieki walczyli o niepodległość swojej małej Ojczyzny. W roku 1794 chłopci z tej parafii brali udział w Insurekcji Kościuszkowskiej. Akt powstania z 24 marca 1794 roku ogłoszony przez Tadeusza Kościuszkę nakazał pospolite ruszenie obejmujące chłopów. 23 kwietnia tego roku Komisja Bielska mianowała rotmistrzów parafialnych. Rotmistrzowie parafialni poprowadzili chłopskie pospolite ruszenie pod Rajgród. Udział chłopów w walce, w obronie niepodległości, zakończył się tragicznie: 9 lipca 1794 roku oddział chłopski w liczbie około 2,5 tysiąca ludzi został rozбитý przez Prusaków. Nastąpił trzeci rozbiór Polski.

Po trzecim rozbiórze Rzeczypospolitej ziemi te przeszły pod panowanie pruskie, a po roku 1807 - rosyjskie. Ziemi Księstwa Warszawskiego, a później Księstwa Kongresowego, sięgały tylko do rzeki Narwi. Stąd zachodnią stronę tej rzeki nazywa się i dziś „polską stroną”.

Tradycja ustna podaje, że w Powstaniu Styczniowym uczestniczyli mieszkańcy parafii dobrzyniewskiej, lecz nazwisk powstańców z Dobrzyniewa nie znamy. W czasie powstania dokonano uwłaszczenia chłopów, lecz system trójpłowy obowiązywał nadal. W 1872 roku zbudowano kolej Brzesko-Grajewską. Na polach Dobrzyniewa utworzono przystanek kolejowy o nazwie Rybaki. W początkach XX wieku rozpoczęto przebudowę szosy, a nieco później budowę nowego, murowanego kościoła w Dobrzyniewie Kościelnym.

Podczas I Wojny Światowej powstał w Dobrzyniewie ośrodek działalności Polskiej Organizacji Wojskowej (POW) i innych organizacji niepodległościowych. Kiedy w 1920 roku odrodzona Polska została zagrożona od Wschodu zgłosili się liczni ochotnicy z Dobrzyniewa i okolic. Po zakończeniu wojny niektórzy z nich otrzymali na własność ziemię we wsi Zacisze.

W czasie II wojny światowej ziemia dobrzyniewska znalazła się pod okupacją sowiecką. W lutym 1940 r. liczne rodziny zostały deportowane w głąb ZSRR. W okresie dwóch

okupacji: sowieckiej oraz niemieckiej działały niepodległościowe konspiracyjne organizacje polityczno - wojskowe. Po wojnie mieszkańcy byli zmuszeni przetrwać trudny czas komunizmu wspierając w pierwszych latach tego okresu antykomunistyczne podziemie niepodległościowe.

Wizytówką gminy jest otaczająca przyroda. Liczne obszary leśne Puszczy Knyszyńskiej przyciągają miłośników przyrody, amatorów pieszych wędrówek i wycieczek rowerowych.

W lasach Puszczy Knyszyńskiej znajduje się wybudowany w 1960 roku drewniany kościół rzymskokatolicki p.w. Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski w Kopisku.

źródło: Urząd Gminy Dobrzyniewo Duże, pl.wikipedia

oprac.: Cezary Rutkowski

fot.: Kamil Timoszuć

